

DERS KİTAPLARINDA CİNSİYET AYRIMCILIĞI Örnekler

Doç. Dr. Yasemin Esen
Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi

Ders Kitaplarında Açık ve Örtük Cinsiyetçilik

- Sayısal eşitsizlik
- Kadınsı / Erkeksi sayılan kişilik özellikleri
- Toplumsal ve mesleki rollerde eşitsizlik
- Ataerkil aile betimlemesi
- Oyunlarda/Etkinliklerde cinsiyetçi Yaklaşım
- Kadınların görünmezliği

Güvenilir Olmak

Inceleyniz, anlatınız.

Ben, Mert'in grubunda olmak istiyorum.

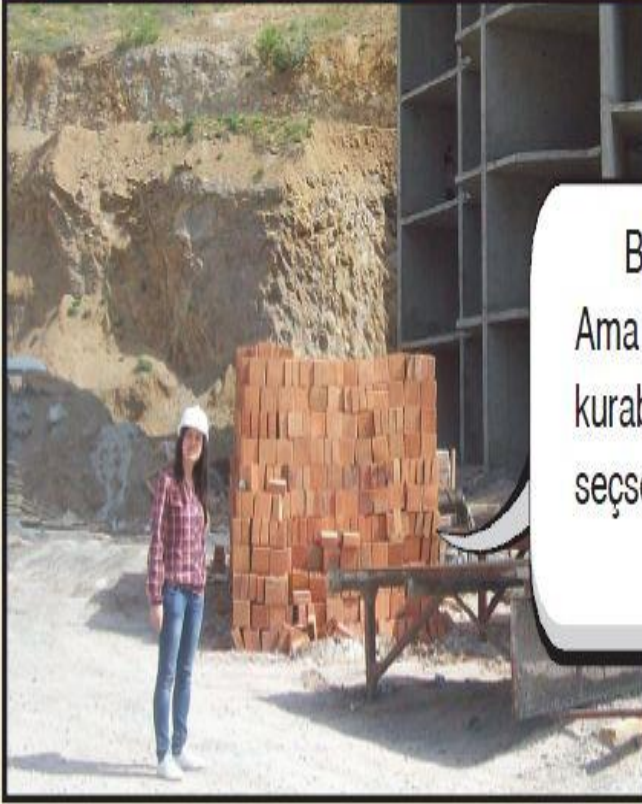
Ben, bu işi Mert ile yaparım.

Mert'e hepimiz güveniyoruz. Dürüstçe bu işi yapar.

Ben de.

10.

Bir şirkette inşaat mühendisi olarak çalışıyorum. Ama yaptığım işten zevk almıyorum. İnsanlarla iletişim kurabileceğim, çocuklarla vakit geçirebileceğim bir meslek seçseydim daha mutlu olurum.

Tuğba Dağ

Konuşma balonundaki ifadeye göre Tuğba'nın mesleğini seçerken aşağıdakilerden hangisine dikkat etmediği söylenebilir?

A) İlgili alanlarına

B) Mesleğin kazancına

C) Mesleğin iş imkânlarına

D) Ailesinin beklentilerine

1. ÜNİTE

KENDİMİ TANIYORUM

Haydi Düşünelim!

İnsanları birbirinden ayıran özellikler nelerdir?

Anahtar Sözcükler

birey

bireysel farklılık

BEN KİMİM?

Merhaba arkadaşlar! Benim adım Atakan. Ben de sizler gibi 4. sınıftayım. Ankaralıyım. 1.42 cm boyunda ve 40 kg ağırlığındayım. Kısa, sarı saçlarım ve ela gözlerim var. Arkadaşlarımla oynamayı, kitap okumayı ve bilgisayar oyunlarını çok seviyorum. Okulun basketbol takımında oynuyorum.

1. ÜNİTE

KENDİMİ TANIYORUM

Merhaba! Ben Ayşe. Erzurumluyum. Boyum 1.30 cm'dir.
Kilom 28 kg'dır. Siyah saçlarım ve kahverengi gözlerim var.
Arkadaşlarımla oynamayı, kitap okumayı ve oyuncak
bebek biriktirmeyi seviyorum.
Duygusal bir kızım. Üzücü bir olay görsem hemen
ağlıyorum.

■ Aşağıdaki gazete haberini okuyunuz ve resme bakınız. Soruları buna göre cevaplandırınız.

Erkek olsaydım daha fazla maç verirlerdi

Türkiye ve Avrupa'nın ilk FIFA kokartlı kadın hakemi Lale Orta geçtiğimiz hakemliği bıraktı. Orta, kadın olduğu için bazı şeyleri çok zor elde ettiğini

LALE Orta hem Türkiye hem de Avrupa'nın FIFA kokartlı ilk kadın hakemi. Türk futboluna yaklaşık 20 yıl boyunca kaleci, antrenör ve hakem olarak hizmet eden Or-

ta, geçtiğimiz günlerde hakemliği bıraktığını açıkladı. Türkiye'nin ilk bayan futbol takımı olan Doukops'da 1976 yılında futbola başlayan Lale Orta, aynı zamanda profesyonel liglerde antrenörlük ve teknik direktörlük yapabilecek diplomaya sahip ilk bayan futbol antrenörüydü. Lale Orta'nın hayatındaki ilkler sadece bonifant ibaret değil. Türkiye ve Avrupa'nın 1. ligde görev yapan ilk kadın hakemi olan Orta, Türkiye'de maç anlatan ilk bayan futbol spikeri unvanını da taşıyor. 1986 yılında bir futbol hakemliği yapan Orta, profesyonel ve amatör ligde 1500'ün üzerinde maç yönetti. Ayrıca, yönettiği 60 uluslararası maç var. Uluslararası Olimpiyat Komitesi tarafından "Kadın ve Spor 2002 Avrupa Katan Büyük Ödülü"nü alan Lale Orta, hâlen Çanakkale Onsekiz Marti Üniversitesinde rektör danışmanlığı ile beden eğitimi ve spor bölümü başkanlığı yapıyor. Lale Orta'ya "Maçlarda size hiç olumsuz taraflar yapıyor mu?" dedikimizde: "Çok ender. Olduğunda da futbolcuların ve teknik adamların

destekini görüyün mü işaret yapıyor veriyor. Kendim size tecrübelerimle bunları da hafif "Bir erkekçe söyle ne ayarlanmış ya yapılan bir şeyi ö hakuzluk olur." A bula kazandırdığı duygular hatırlatıyor yetini ne avantaj olarak görmedi "Hakemlik için seni yaptım. Benimci değilim. Bu, miyorsunuz anlat de bayan olarak k kibozum daha e Bayanlar daha d bu detaylar bini muftır." Futbolcu den kart görmeyi bu sarf ettiğini v de daha sonra ka an uzun süre ak madıkları marafın n anlatıyor. Fuf sine erkek hakemi istenenden daha arıldığına de alın

1. Yukarıdaki gazete haberinde, hangi alanda bir ilk olan kadından söz ediliyor?

2. Siz olsaydınız, gazete haberinin başlığını ne koyardınız?

3. Bu haber, Türkiye'de kadınların tam olarak hak ettikleri konuma geldiklerini gösteriyor mu?

4. Habere göre, hakem neden şikâyetçidir? Sizce, görevini niçin bırakmıştır?

5. Sizce, kadınların, erkeklerin daha etkili olduğu alanlarda çalışması uygun mudur?

Emre: Geçen yıl bisiklete binemiyordum.

Gökçe: Kahvaltı hazırlayamıyordum.

Emre: Bilgisayar kullanamazdım.

Gökçe: Okula yalnız gelemezdim.

Emre: Evimizde yalnız kalamazdım.

Her ikisi de "Ama artık bunları ve çok şeyi yalnız başımıza yapabiliyoruz." dediler.

1. Gökçe geçen yıl neleri yapabiliyor, neleri yapamıyormuş?
2. Emre geçen yıl neleri yapabiliyor, neleri yapamıyormuş?
3. Siz geçen yıl neleri yapabiliyor, neleri yapamıyordunuz? Neden?

- “ [...] anneniz birkaç günlüğüne seyahate çıkarsa evde hangi işler aksar ? ” (Sosyal Bilgiler 5)

- *“Öğretmeniniz size babalarınızın mesleğini soracak. İçinizden bir öğrenci tahtaya bu meslekleri yazsın”*
(Sosyal Bilgiler 5, Öğrenci Çalışma Kitabı)

5. Hasan $[24 \cdot (15 - 11)] - 24 \div 4 + 40 = ?$ işleminin sonucunu bulmak için aşağıdaki adımları takip etmiştir.

1. Adım: $[24 \cdot 4] - 24 \div 4 + 40$

2. Adım: $96 - 24 \div 4 + 40$

3. Adım: $72 \div 4 + 40$

4. Adım: $18 + 40 = 58$

Hasan, yukarıdaki çözümde ilk hatayı hangi adımda yapmıştır? Yaptığı hatayı açıklayınız ve hata yapılan adımdan itibaren işlemin doğrusunu yapınız.

6. Hüseyin, $8 + 28 \div 4$ işlemini yaparken soldan sağa doğru bir sıra izlemiştir. Önce 8 ile 28'i toplamış, 36 bulmuştur. Daha sonra 36'yı 4'e bölmüş ve sonucu 9 olarak bulmuştur. Hüseyin'in yaptığı hatayı açıklayınız. İşlemin doğrusunu yapınız.

Sıra Sizde

1. Semra Öğretmenin sınıfındaki 24 öğrencinin her biri günde 96 soru, Ayşe Öğretmenin sınıfındaki 24 öğrencinin her biri günde 102 soru çözmektedir. Buna göre bu iki sınıfta bir günde çözülen toplam soru sayısını bulunuz.
2. Yerli Malı Haftası'nda Oğuzhan sınıfında arkadaşları ile paylaşmak üzere annesine 25 kutu kurabiye hazırlatmıştır. Her kutunun içinde 5 tane kakaolu, 8 tane fıındıklı kurabiye olduğuna göre, Oğuzhan'ın annesinin hazırladığı toplam kurabiye sayısını bulunuz.
3. Melih, çalıştığı işyerinde saatte 21 TL kazanmaktadır. Haftada 35 saat çalıştığına göre, bir haftada kaç TL kazanmaktadır? Dağılıma özelliğini kullanarak zihinden hesaplayınız.

18. Müteahhit Yakup Bey bir site yapmayı planlamaktadır. Yapacağı sitede 8 adet apartman, her apartmanda 10 kat ve her katta 4 daire olacaktır.

a) Her bir dairede 1 tane elik, 5 tane ahşap ve 4 tane de PVC kapı olacaktır. Buna göre sitedeki toplam kapı sayısını bulunuz.

2. Babam pazardan $4\frac{1}{2}$ kg portakal almıştır. Akşam evimize gelen misafirler bu portakalların $\frac{2}{3}$ 'sini yemiştir. Kaç kg portakal yenilmiştir?

Birlikte Yapalım – 2

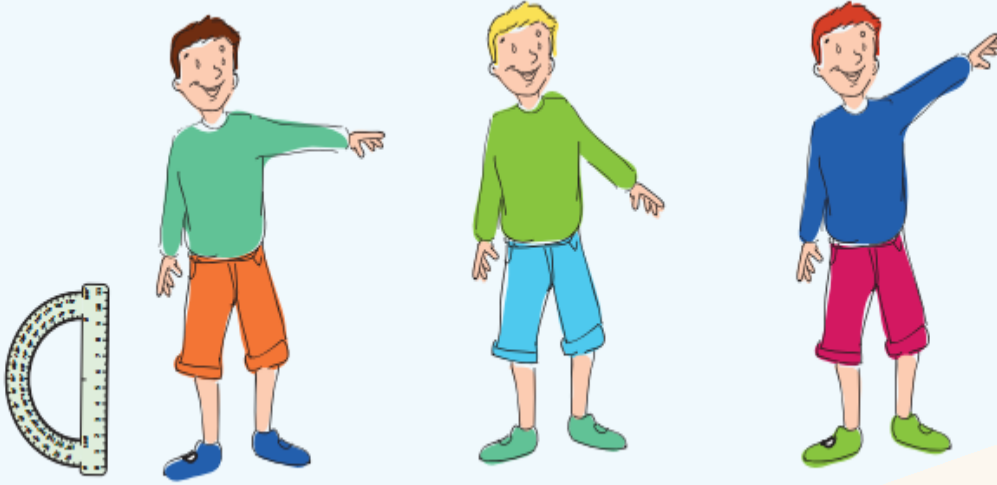
Ali'nin babası eve farklı türlerden eř büyüklükte 4 kalıp peynir almıştır. Her gün bir peynir kalıbının $\frac{2}{3}$ 'si yendiğine göre 4 kalıp peynir kaç günde tüketilir?

Birlikte Yapalım – 3

Bir anne eş büyüklükteki 5 keki çocuklarının her birine $\frac{5}{4}$ kek düşecek şekilde paylaşıyor. Buna göre anne 5 keki kaç çocuğuna paylaşmıştır?

18. Mehmet'in annesi pirinç pilavı yaparken her seferinde $\frac{2}{5}$ kg pirinç kullanmaktadır. Mehmet'in annesi 2 kg pirinçten kaç kez pilav yapar?

Açı

Omzumuzu, elimiz ve vücudumuzun ortak noktası olarak düşünürsek; ve vücudumuz arasındaki açıklığı tanımlamak için açı kavramını kullanabiliriz.

11. Kudret, Mustafa, Salih ve Hakkı yürüyüş yapmaktadır. Kudret, $\frac{7}{10}$ km, Mustafa, $\frac{13}{20}$ km, Salih $\frac{3}{4}$ km ve Hakkı ise $\frac{5}{8}$ km yürümüşlerdir. Buna göre ;

- Salih'in yürüdüğü yol Kudret'in yürüdüğü yoldan kaç km fazladır ;
- Mustafa ile Hakkı'nın yürüdüğü yolun toplamı kaç km'dir?
- En fazla kim yürümüştür?

Birlikte Yapalım – 8

Basketbol oynayan öğrencinin boyu $1\frac{3}{4}$ m

bol potasının boyu da $2\frac{9}{10}$ m'dir. Potanın boyu öğrencinin boyundan ne kadar uzundur?

$2\frac{9}{10}$ kesrinin tam kısmından $1\frac{3}{4}$ kesrinin tam kısmını, kesir kısmından da kesir kısmını çıkarırım.

1. Yol

$$1\frac{3}{4} = 1\frac{6}{8} = 1\frac{9}{12} = 1\frac{12}{16} = 1\frac{15}{20}$$

$$2\frac{9}{10} = 2\frac{18}{20}$$

Aşağıdaki etkinliği yaptırınız.

- Kız öğrencilerinizden birine gelin rolü veriniz.
- Diğer kız öğrencileriniz, bölgenize ait ya da ders kitabındaki (s. 40) kına türküsünü seslendirsinler.
- Gelin olan öğrencinizin başına kırmızı yazma örtünüz.

Öğrencilerinizden kına türküsü söylenirken gelinin eline kına yakılmasını canlandırmalarını isteyiniz.

- Kına gecelerinin genellikle gelin olacak kızın evinde kaldığı son gece yapıldığını, bu gecelerde yöresel kıyafetler giyildiğini belirtiniz.

Erkek evinde de erkek kınası yapıldığını söyleyiniz.

Öğrencilerinize, kınanın gelin olacak kızın yeni evine bağlı kalacağını sembolize etmek üzere yakıldığını, gelinin evinin ve kocasının yoluna gerekirse kurban olacağını vurgulandığını söyleyiniz.

- Öğrencilerinizden yaptıkları kına geceleri hakkında bilgi vermelerini isteyiniz.

- Etkinliği yöresel kıyafetler, gerçek kına vb. kullanarak da gerçekleştirebilirsiniz.